

Esmorzars de Competitivitat

Casa Asia, 3 de febrer de 2010

“Perspectives de futur de l'estat del benestar: Un nou equilibri entre estat i mercat”

Intervenció de Joan Carles Gallego
Secretari general de CCOO de Catalunya

Començo agraint les intervencions de Marina Subirats i Guillem López Casasnovas, crec que ens han aportat elements importants, per a què puguem pensar i analitzar on som i com podem actuar en relació a l'Estat del benestar. Han estat dues visions que han permès constatar d'una banda, la tensió entre mercat i Estat, entre economia i política a l'hora de determinar les finalitats de l'acció humana, i d'altra, la importància de la gestió del creixement econòmic si el volem posar al servei de les necessitats de les persones. Dues visions que giren al voltant del debat de les finalitats i dels mitjans i la relació que entre ells es dona en l'actualitat. Dues visions diferents, que ens permeten un debat que ens hauria d'ajudar a veure el punt de trobada en el benestar de les persones, de la societat.

Com a consideració prèvia voldria fer un recorregut pel que ha estat l'Acord Estratègic a l'hora d'incorporar com a element de competitivitat de l'economia catalana el paper de la cohesió social i, per tant, amb una concepció de la necessitat de disposar de més i millor estat de benestar en l'horitzó estratègic que ens marcàvem els signants.

En la declaració inicial de 17 de febrer de 2004 per la qual s'obria el procés de concertació social que donaria lloc a l'Acord Estratègic ens situàvem clarament en relació a com veiem la relació entre polítiques socials, cohesió social o Estat del benestar i competitivitat:

- *És necessari també, de forma paral·lela, mantenir un bon nivell de prestació dels serveis públics bàsics, ja que sobre el seu eficaç funcionament recau en gran mesura la possibilitat de fer realitat el principi d'igualtat d'oportunitats i el manteniment de la cohesió social.*
- *Les transformacions i adaptacions que suposa aquesta nova etapa basada en el coneixement i la innovació no estan exemptes de riscos i desequilibris, per la qual cosa cal acompanyar-les amb un clar compromís social. Per això, cal establir els mecanismes apropiats per tal de prevenir els efectes que aquest procés pot produir en els sectors més exposats i per adoptar, quan correspongui, les mesures pal·liatives pertinents per minimitzar-ne els costos socials i econòmics.*

A l'hora d'explicitar els objectius a treballar ja explicitàvem (entre d'altres més relacionats amb les infraestructures, capital humà, finançament de les empreses, marc laboral) els següents:

- *L'establiment de canals de concertació que permetin garantir una millora de les condicions de vida (especialment en els àmbits de l'habitatge, la sanitat i l'atenció a les persones).*
- *L'aplicació de mesures i serveis que facilitin la conciliació de la vida laboral amb la vida personal i familiar.*
- *El millorament de la qualitat dels serveis de sanitat que evitin les ineficiències que repercuteixen negativament en l'àmbit empresarial i en les persones.*
- *Un sistema de protecció social que afavoreixi la inclusió (complements de pensions, renda ciutadana garantida, etc.).*

L'Acord Estratègic signat el febrer de 2005, un any després de la declaració inicial, remarcava:

- *És necessari avançar en mesures de cohesió social que, tot i que no es vinculen tan directament a canvis en la productivitat, confirmen el marc adequat perquè augmenti.*
- *La millora d'aquestes condicions (fa referència a qualitat de les condicions laborals, més estabilitat, més ocupació i menys sinistralitat) i l'avanç cap a la cohesió social són elements necessaris per garantir un creixement estable en el futur.*
- *La capacitat de transformació del país ha d'anar acompanyada de les mesures adequades per promoure les bases d'un model de creixement que, a mitjà i llarg termini, asseguri el benestar col·lectiu.*

I introduïa un seguit de mesures concretes en l'apartat 3.- Foment de la cohesió social, relacionades amb habitatge, dependència i discapacitat, conciliació de la vida personal, laboral i familiar, inclusió social i política d'integració de persones immigrants.

En la revisió de l'Acord Estratègic, juny de 2008,

Es manté la mateixa anàlisi quan s'insisteix que la competitivitat implica un conjunt de factors (polítiques d'empresa, capital humà, infraestructures, qualitat de l'ocupació...)... i incorpora també la sostenibilitat i la cohesió social com a requisits imprescindibles.

I quan de nou proposa els nous continguts a desenvolupar de manera prioritària explícita en l'apartat 10.- Actuacions de reforçament de la cohesió social, situant entre elles les mesures vinculades a la dependència, la RMI, i l'habitatge, que han

de permetre que la cohesió social actuï com a motor de desenvolupament econòmic.

El futur de l'Estat de Benestar, debats oberts entorn al seu finançament, la seva provisió, les seves finalitats

Per tant està clar que pels signants la cohesió social era un element indestruïble del desenvolupament econòmic i que aquella s'assolia aplicant recursos públics i desenvolupant polítiques públiques a determinades mesures que perseguien determinades finalitats.

Però l'Acord Estratègic no aprofundia en altres debats en relació al futur del propi Estat del Benestar. Apostava per la cohesió social, per determinades mesures, però no aprofundia ni en com es finançava, ni en com es proveïen els serveis.

En el debat d'avui hem aprofundit més en aquests aspectes:

- Ha quedat clar el debat entre finalitats i mitjans, en definitiva, entre la primacia de la política o de l'economia a l'hora de determinar les actuacions. Segur que un debat llarg al respecte ens hauria de dur a punts d'encontre, on la política podria definir els fins de les accions socials i l'economia ens ajudaria a fer la gestió per assolir-los. Potser es més clar que avui la primacia de l'economia pot fer oblidar els fins o, el que es el mateix, fer que aquests es quedin supeditats a les necessitats -o les opcions- de l'economia.
- Estat del Benestar no és exactament el mateix que despesa social. Hi pot haver relació però no es mesura en termes de despesa social, sinó en els efectes redistribuidors, sobre la igualtat, sobre el progrés i la cohesió social que generen. En qualsevol cas, més Estat del benestar comporta més despesa pública i això posa sobre la taula el debat sobre el seu finançament i sens dubte el debat sobre la fiscalitat, un debat que potser caldria fer en la seva globalitat, ja que darrerament el debat de la fiscalitat es fa en termes de creixement econòmic i no de desenvolupament econòmic, en termes d'ingressos, no de redistribució.
- Quan parlem de les polítiques socials no ho podem fer de manera segmentada, cal fer un plantejament integrat, no podem parlar de sanitat i no de serveis socials o habitatge, o d'accés a l'habitatge al marge de la regulació al mercat de treball o d'educació sense parlar de formació per a l'ocupació... ja que cada política aïllada té efectes complementaris, que potencia o no els efectes redistribuidors de les altres polítiques.
- El debat de l'Estat del Benestar va passant de l'igualitarisme, a l'equitat i a les seguretats personals. Canvia també el concepte de riquesa: relació amb les coses, amb els productes, amb els béns, a la relació entre les persones i entre aquestes i l'entorn.

- Parlem d'Estat del benestar o de societat del benestar i per tant què prima, el paper de l'estat o de la societat, de poder disposar de poder sobre, de poder fer -o sigui, amb els altres- de poder sobre -o sigui, contra altres-.
- Quan parlem de finançament de l'Estat del benestar - si parlem de seguretat social és encara més evident - hem de recordar que la principal variable a tenir present és la quantitat i qualitat d'ocupació. L'aposta pel treball precari de baixos salaris té efectes negatius sobre la viabilitat futura del sistema de pensions, per contra, treball estable segur i qualificat, amb salaris dignes en un marc de plena ocupació ha de ser la garantia de la viabilitat futura del sistema. La qualitat de l'ocupació té efectes sobre el que es cotitza o sobre els impostos que es tributen. Però també hem de tenir present que els increments de productivitat que s'originen fruit dels avenços tècnics, de les innovacions, tenen efectes sobre la creació de riquesa i, per tant, potser hem de pensar si han de cotitzar aquests augments de productivitat.

I ja per acabar, dir que ha estat voluntat de l'Acord Estratègic fer evident la relació entre cohesió social i creixement, com la cohesió és un factor de creixement econòmic i també com a partir d'aquest podem, hem, de millorar la cohesió social. Una retroalimentació dels dos elements i espero que el debat hagi servit per fer aflorar majors inquietuds i per tant propostes d'actuació per avançar en aquesta línia.

Crec que el creixement econòmic té sentit en la mesura que comporta millor qualitat de vida. No té sentit pensar que el resultat del creixement econòmic, de la competitivitat, comporti pèrdues de drets, noves precarietats socials, regressions de vida en definitiva. Seria un contrasentit.

Gràcies.